

I přes pokročilý věk obdivujeme jubilantovo stálé pracovní nadšení, jeho lingvistickou erudici a široký rozhled v oboru i zaujetí pro pedagogickou činnost a výchovu mladého vědeckého dorostu. Do dalších let mu přejeme pevné zdraví, osobní pohodu a dostatek elánu do další tvůrčí odborné činnosti.

Aleš Brandner

K sedmdesátinám profesora Josefa Anderše

Před několika měsíci oslavil své významné životní jubileum profesor Josef Anderš, vysokoškolský učitel Univerzity Palackého v Olomouci, jeden z mála předních ukrajinistů v naší republice.

Narodil se 26. března 1939 v české vesničce Malá Alexandrovka na jihu Ukrajiny, kde prožil své dětství. Rodinné prostředí utvářelo jeho vztah k české kultuře a českému jazyku, bylo základem jeho široké slavistické orientace. Předznamenalo i jeho cestu na Oděskou státní univerzitu, kterou po úspěšném studiu ukrajinistiky, rusistiky a slavistiky absolvoval v roce 1962. Svou profesní dráhu nastoupil v Jazykovědném institutu A. A. Potebni Národní akademie věd Ukrajiny, kde pracoval až do roku 1992. Stal se kandidátem věd (1971) a doktorem filologických věd (1987). V roce 1992 se s celou rodinou přestěhoval do Olomouce, kde pracuje dosud. V následujícím roce se habilitoval a úspěšně prošel profesorským řízením. Současně opustil život ve městě a přestěhoval se do nedalekých Dolan, odkud na své pracoviště denně dojíždí. Spolu s manželkou si dolanský vesnický domek přestavěli na příjemné bydlení, kde jak jeho interiér, tak i útulné posezení na zahrádce ve stínu pergoly s vinnou révou prozrazují, že jeho majitelé na Ukrajinu nikdy nezapomněli.

I když profesní kariéra profesora Anderše tvoří z hlediska odborného svým zaměřením na slovanskou větu jednoduší celek, z časového hlediska ji lze vnímat jako dvě období – kyjevské a olomoucké. Během kyjevského období vznikají dvě monografie, jimiž se výrazně profiloval, a to Sémantická struktura dativu v češtině a němčině (1975) a Typologie jednoduchých slovesných vět v češtině ve srovnání s ukrajinštinou (1987), která vyvolala kladnou odezvu i u našich významných lingvistů (H. Běličová, *Slavia* 1988,2). Kromě mnoha článků a studií se v Kyjevě věnuje i práci lexikografické, kterou ve své podstatě nikdy neopustil. Vzniká jeho dvoudílný Česko-ukrajinský slovník (Kyjev 1988-89), po několika letech pak vydává pro ukrajinskou odbornou veřejnost soubornou Mluvnici češtiny (1992). Olomoucké období je vedle činnosti badatelské a pedagogické úzce spojeno i s činností organizační v čele sekce ukrajinistiky, u jejíhož zrodu stál a kterou již několik let v rámci katedry slavistiky vede. Pro své působení v náročné funkci vědecké i pedagogické přišel z Ukrajiny jak svými studii, tak i odbornou a publikační činností velmi dobře připraven, organizační činnosti v novém prostředí se však musel učit doslova „za pochodu“ a s přispěním ostatních kolegů ji uspokojivě zvládá až do současnosti. Olomoucké období lze charakterizovat i výraznou publikační aktivitou. Je autorem (i spoluautorem) více jak 40 titulů, jeho referáty na mezinárodních kongresech slavistů zazněly v Krakově (1998) a Lublani (2003). Aktivně publikuje doma i v zahraničí statě i recenze, aktuálně reaguje na potřebu učebních textů k vysokoškolské výuce ukrajinštiny (Ukrajiniština vesele i vážně,

1999, 2002; Česko-ukrajinské dialogy s jazykovou etiketou a vzory dokumentů, 1998; Ukrajinsko-česká a česko-ukrajinská konverzace, 2007), tvoří slovníky (Praktický česko-ukrajinský slovník. Ekonomika.Finance. Obchod. ve spolupráci s L. Danylenkovou, 2000; Ukrajinsko-český slovník. Ekonomika. Finance. Obchod. Ve spolupráci s L. Danylenkovou, 2004) aj. Zvláště záslužná je jeho činnost při přípravě a organizaci mezinárodní konference Olomouckých dnů ukrajinistů, jejíž tradici v r. 2000 založil a které se vedle pečlivě připravených sborníků mohou pyšnit účastí řady významných zahraničních odborníků. Vedle pedagogických a badatelských aktivit prof. Anderše je třeba připomenout i jeho všestrannou odbornou angažovanost, ať už jako předsedy oborové rady pro obor ruský jazyk na FF UP, člena oborové rady pro srovnávací slovanskou filologii na FF UP, člena oborové rady pro polský jazyk na OU, člena komise Gramatická stavba slovanských jazyků při Mezinárodním komitétu slavistů a v řadě jiných.

Vždy dobře naladěného profesora Anderše neopouští jeho humor asi i proto, že se až do svého pozdního věku snaží být aktivním sportovcem. Pravidelně hraje odbíjenou a ve své obci se podílí na organizování nejrůznějších sportovních turnajů. Pravidelně tráví část své dovolené s aktivními sportovci ve Sportovním areálu UP u orlické přehrady Pastviny a ke sportovní činnosti vede i svá vnoučata.

I když je naší odborné veřejnosti znám především jako přední ukrajinista, pro své kolegy z katedry slavistiky FFUP v Olomouci je to i rusista. Skvěle plnil roli učitele ruštiny zejména na intenzivních kurzech ruštiny, pořádaných katedrou pro své studenty. Právě zde se prof. Anderš odhalil nejen jako nepřeborná studnice příležitostných veršů a dobrých vtipů, které umí nenapodobitelným způsobem vyprávět, ale i jako člověk, který v obtížné situaci dokáže druhému pomoci.

Ačkoliv žije v naší republice spolu se svou manželkou a syny již dlouho, kulturu Ukrajiny, v níž se narodil, si i nadále pěstuje ve svém životě a obohacuje jí své studenty. Ať mu jeho životní elán vydrží ještě hodně dlouho!

Eva Vysloužilová

Na cestu k ruštině

Belyntseva, O., Janek, A.: Učebnice současné ruštiny. Computer Press, Brno 2009, 560 stran.

Nebývá zvykem v našem časopise zmiňovat se o publikaci právě ve chvíli, kdy vychází. Přesto tak v tuto chvíli činíme – budiž to chápáno spíše jako informace a upoutávka, ne jako recenze. Přijmete-li tuto noticku současně i jako malou výzvu k nahlédnutí a seznámení, bude to jen dobře. Recenzi ve vlastním slova smyslu necháme na jiných.

Nová učebnice ruštiny je nová jednou zásadní charakteristikou – jejími autory nejsou renomovaní odborníci ověnění akademickými tituly, ale studenti magisterského studia Filozofické fakulty Masarykovy univerzity.

Několik základních charakteristik nové učebnice – 20 lekcí, bohatá a různorodá slovní zásoba současné živé ruštiny, gramatika v uceleném srozumitelném systému. Patrná je snaha autorů vyhovět jak systematickému vyučovacímu procesu vedenému učitelem, tak podat pomocnou ruku těm, kdo se rozhodnou pro cestu samouka.